

UJ KELET

ASZÓD • POLITIKAI • NAPILAP

Miért csuszik

A kommentátorok és devizatudósok hiába törik rajta a fejüket, nem tudják kitalálni, miért csuszik lefelé a lei a zürichi, a párisi és az amszterdami piacokon. Ujabbán három okkal is magyarázzák: a Generala-bankjegyek beváltásával, a moszkvai aranyfedezet bizonytalanságával és, last not least, a román árukvittel pangásával. Egyetlen ok sem olyan, hogy magyarázná a dolgot. Mintegy félévvel ezelőtt Párisban még harminchárom-harmincöt szan-timot adtak egy leért, ma ép a felét. Félévvel ezelőtt három leért lehetett kapni egy francia frankot, ma már hat leít kell adni érte. A francia frank tudtunkkal nem emelkedett ilyen tempóban, legalábbis a komoly valutákkal szemben, így Zürichben, Londonban, Washingtonban egyáltalán nem mutatta ezt a hősi lendületet, mint amit a román valutával szemben. Pedig a román árukvittel félévvel ezelőtt se volt jobb mint ma, sőt talán még rosszabb is volt, a moszkvai aranyfedezet ugyanolyan problematikus volt, mint ma s a Generala-bankjegyek, noha nem állottak közvetlen beváltás előtt, forgalomban voltak egész Romániában. Alapjában más okoknak kellene lenniük, bár egy dolog kétségtelen, hogy az áruexport rossz és bizonytalan volta keményen érezteti hatását a külföldi tőzsdéken. Romániában nagy nyersanyagkészletek vannak, a külföld legalábbis nagy készleteket gyanít, a valóság azonban nem igazolja a gyanút, hiába várják ezeket a készleteket, nem jelentenek nagyobb tömegben egyetlen külföldi piacon sem. Talán csak a nyersolaj a kivétel és esetleg a későbbiek folyamán a gabona, amely hatalmasabb tételekben kerül majd külföldön eladásra.

Miért nincs jó kivitelnk, holott van nagyon sok kivinni való nyersanyagunk? Mindig azzal hozakodnak elő, hogy a vasutaink még nincsenek abban a helyzetben, hogy egy nagyarányu exportot lebonyolítani tudjanak. Ez igaz is. Ép ezért mi nem tudjuk eléggé sürgetni és nógatni azokat, akiket illet, hogy minél előbb és minél gyökeresebben javítsák meg ezt a mai gyatra közlekedésünket. A közlekedésügyi miniszter, aki nyilván ugyanolyan forrón áhítja ezen a téren az orvoslást, mint mi, külföldi utján a nagy európai műhelyekkel való tárgyalásai során arra a szomorú optimizmusra jutott, hogy a román közlekedést meg lehet javítani, rendbe lehet hozni, de csak hét év alatt. Roppant idő ez a hét év, mikor látjuk, hogy egyetlen félév alatt felére zuhant a pénzünk vásárlóereje, az ország legjobb barátainál, a franciáknál. Ha nekünk hét évig kell várunk, amíg ennek az országnak a nyersanyaga rendes tempóban juthat el a külső piacokra, ebbe mi szépen tönkremehetünk. Az ország is s a közönség is. De nem is olyan sötét a helyzet, lehetne ennek az országnak rendes kivitelle a mai állapot mellett is, hiszen valamelyes vasuti közlekedés mégis csak van, egyremásra kapunk új vagonokat és új lokomotívokat, hajóink is vannak a tengeren és a Dunán és úgy tudjuk, hogy ha a kivitelnk nem is működik, a behozatalunk úgy, ahogy mégiscsak lebonyolítódik. Fureszálunk, hogy a nagyarányu behozatal számára van kocsi, autó és vagon, csak a kiviendő áruk számára nincs. Pedig ugyanaz a vagon, amely hoz árut, menet viheti a mi árukat és egycsapással meg van oldva az export import kérdés.

És ne gondoljuk, hogy ez csak papíron ilyen egyszerű, ami elgondolásban kivihető, keresztülvihető a gyakorlatban is. A tényleges állapot azonban az, hogy a behozatal annyira

igénybeveszi közlekedési ügyünk szerveit, idegeit és egész izomzatát, hogy a kivitelnk már nem jut az energiából. De ha ez így van, ám csökkentsék a behozatalt, csökkentsék ténylegesen a főösleges luxuscikkeknek még mindig hatalmas áradatát, amely szerintünk másis főoka a pénzünk elértéktelenedésének. Nagyon jellemző, hogy a leít főképen Párisban csusz-tatják, holott épen Páris szállítja Romániának azokat a csaknem főösleges luxuscikkeket, amelynek következtében a leinek esnie kell. Érthető francia barátainknak ez a bár halálán, de természetes eljárása, ők nagyon jól tudják, hogy mi mennyi luxuscikket fogyasztunk s minél többet költsünk, annál kisebb a hitelünk nála, akárcsak a gazdának, aki korcsmázásra szokott, korcsmáros előtt. Erről kell tehát első-sorban leszoknia, a piperecikkekről, a csipkékről és selyemharisnyáról. A magas védővámok

ugylátszik nemsokat használnak ellenünk, itt egy egészséges, önmegtartóztató tilalom is fel-férne. Meg kell szervezni egykettőre a jó kivitelt és nem hajtogathatjuk előgszer, a legsürgősebben rendezni kell a közlekedést is. Sajnos e téren csak elhibázott lépéseket látunk. A kivitelnk jó organizációja helyett kieszelik a gabona-kivitel monopolizálását, anélkül, hogy megteremténék ennek a jól megalapozott organizációját. És ahelyett, hogy a jó közlekedés stílusában gyorsan dolgoznának, a messzi jövő számára fogalmaznak és hét éves határidőt szabnak a vasutügy helyrehozására. Pedig kitudja mi lesz hét év múlva! Talán akkorára már nagy teherlégőhajók vagy repülőgépek fogják lebonyolítani az áruszállítást. Addig itt minden válságkorszak, üzleti kedv felborulhat és összeomolhat. Aminek persze nem szabad bekövetkeznie.

Franciaország és Anglia diplomáciai mérkőzése

Áll a harc Felsősziléziában — Franciaország és Amerika Japán ellen

— Az Új Kelet tudósításai —

Páris, július 25. A külpolitikai események előterébe Anglia és Franciaország hatalmi versengése került. A felsősziléziai kérdés Kelet-európának nem lokális problémája többé, sokkal több annál, mert ezert a ponton dől el, hogy a tényleges hatalomnak Anglia vagy Franciaország a birtokosa. A felsősziléziai kérdés a két európai nagyhatalom erőpróhája. Anglia és Franciaország diplomáciaja most azon méri össze erejét, hogy a főtanács megartarsa-e ülését július végéig. Párisi híradások szerint

Anglia ragaszkodik ahhoz, hogy a főtanács július 28 án üljön össze.

Franciaország erről tudni sem akar. Ha nem tudja megakadályozni a főtanács összehívását, azzal fog demonstrálni, hogy nem küldi el képviselőjét a főtanács boulognei konferenciájára. Ennek pedig előre nem látható következményei lehetnek, mert megtörténhet az, hogy Boulogneban majd Franciaország hozzájárulása nélkül fognak Felsőszilézia sorsáról határozni. Ez a döntés semmiesetre sem lesz olyan, mint amilyent Franciaország vár. Mit tesz ebben az esetben Franciaország? Ha nem fogadja el a boulognei konferencia döntését,

nyílt szakadás következik be a szövetségesek között.

A béte barátai azt szeretnék, ha Amerikát kérnék fel, hogy közvetítsen Anglia és Franciaország között a felsősziléziai kérdésben. Az optimisták még mindig biznak abban, hogy Franciaország és Anglia az utolsó pillanatban visszarettennek a szakadás veszélyétől és olyan formát találnak, amely mindkét állam érdekeinek megfelel. Franciaország engedékenyeket fog tenni a szakértői konferencia és a főtanács összehívása kérdésében, viszont Anglia csatlakozik a szövetségesek rendcsináló akciójához.

Felsősziléziában ismét teljes erővel dúadng a harc. A lengyel csapatok nem tisztelik többé a szövetségségi bizottság intézkedéseit.

benyomulnak a semleges zónába.

Amerika és Németország békeje

Berlin, július 24. Washingtoni jelentés szerint most elsöizben közlik hivatalosan, hogy Dresel, a berlini amerikai nagykövet, dr. Rosen német birodalmi külügyminiszterrel Amerika és Németország közötti különbözkéről tárgyal.

megtámadják a szövetségesek csapatait és megszállják a helységeket. A lakosság pánikszertűen menekül a lengyel felkelők elől. A harc kütönösen Kattowitz környékén hevez, a németek védik magukat, de az ellenséges erők elől kénytelenek mindenütt visszavonulni. A francia kormány e hírek hatása alatt újabb csapatömegeket szallit Felsősziléziába. A berlini francia nagykövet megkérdezte dr. Rosen külügyminisztert, hajlandó-e a német kormány intézkedni, hogy a Felsősziléziába szállítandó francia csapatok akadálytalanul átvonuljanak a Németországon. Dr. Rosen külügyminiszter válaszában kijelentette, hogy a francia csapatok átvonulását csak akkor engedni meg, ha azt

a szövetséges hatalmak együtt-tesen kériik.

A „Manchester Guardian“ berlini levelezőjének jelentése alapján közli azt a hírt, hogy Lloyd George megállapodott Stresemannel, a német néppárt vezetőjével, hogy a szankciókat és pedig Düsseldorf es Ruhrort megszállását, továbbá a rajnai vámvonalat megszüntetik. Stresemant biztosították, hogy az angol kormány ez ígéretere támaszkodva, vállalhatja a kancellárságot. Ez az izenet azonban későn jött, mert közben Wirth elfogadva az ultimátumot, vállalta a kancellári tisztelet.

Ez a leleplezés nagy felűadést keltett a párisi politikai körökben.

Briand már megteszi az előkészületeket arra, hogy az angol diplomácia támadó álláspóse ellen új támadással védekezze. Anglia a felsősziléziai kérdésben azért agresszív, mert magamögött érzi Amerikát. Franciaország most arra törekszik, hogy azt diplomáciai sikert, amit az angol-amerikai barátság jelenthet, kiegyensúlyozza. A francia lapok jelentik, hogy

Franciaország szövetségi szerződést kötött Amerikával,

amelynek ele Japán ellen irányul. Franciaországnak Japánnal nincsenek érdekellentétei, ha Amerikával mégis olyan katonai konvenciót köt, amely Japán ellen irányul, voltaképen Angliát akarja megsebezni, meggyengíteni.

Merényletterv Pribicevics Svetožár ellen

Zágráb, július 24. Pribicevics Svetožár belügyminiszter ellen merényletet terveztek. A merényletet sikerült még időjében felfedezni.

A Zsidó Nemzeti Alap országrészi konferenciája

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A Keren Kajemet (Zsidó Nemzeti Alap) országrészi küldötteinek konferenciáját ma délután tartották meg Kolozsváron a neolog iskola nagytermében. Dr. Szarvas Jakab elnöki megnyitóját a titkári jelentést dr. Fürst Oszkár terjesztette elő.

Jelentésében vázolta az értekezlet célját, amely nem lehet egyéb e pillanatban, mint a Nemzeti Alap szervezetének a kiépítése. Eddig kaotikus állapotok uralkodtak, a költségvetés és a program megvalósítása körül. Ezt mindenképpen tisztázni kell. Az egységesítés kérdését is végre dűlőre kell hozni és meg kell állapodni abban, hogy a Nemzeti Alap itt Romániában centralizációs vagy decentralizációs szervezetet kapjon. Bizonyos, hogy a Nemzeti Alap akcióját kicsinyes lokalpatriota szempontok szerint nem lehet vezetni; annyira fontos zsidó nemzeti ügy ez, hogy sprólókos szempontokon felül kell emelkednie mindenkinek, aki szívén viseli Zsidóország földjét. Nem akarunk nagy zajjal dolgozni; építő munka ez, amihez erős karok kellenek, becsületes munka szükséges, szorgalom és zsidó önbecsülés. A titkári jelentés azután számszerű adatokkal mutatja ki a Nemzeti Alap fejlődését az utolsó két esztendőben. Sajnálatos konstatació, hogy a Nemzeti Alap-biztosok működése nem volt kielégítő; nem cionista lelkesedéssel és ambícióval dolgoztak. Igaz, hogy az akció megfelelő eszközök híján is volt; Hága nem küldött megfelelő számú perselyt, sok esetben a hatóságok is zavartak beavatkozásukkal a munkát. E nehézségek azonban a jövőre nézve kiküszöbölhetők; a kormány ugyanis és tekintetben garanciát adott. Ez év végéig a Keren Kajemet javára még hat-százezer lejt kell gyűjteni. Ezt a nem épen jelentéktelenösszeget különböző gyűjtési módokkal, templomadományokkal, gyermekgyűjtési akciókkal stb. lehet majd elérni. Egy új adományozási módot kell bevezetni: a mazkir-adományozást a Nemzeti Alap javára, amely megfelelő propaganda mellett a legnépszerűbb adományozási módok egyikévé válhat. A Nemzeti Alap kolóniákról leendő előadások is e cél szolgálatát, mindenekelőtt pedig legtöbbet érhetnének el az erdélyrészi kolónia felállításával. (Helyeslés) Erdély zsidóságának látnia kell elő-leida útján, hogy nemcsak a palesztinaiaknak,

hanem erdélyiek számára hasznosul a Nemzeti Alapra való ajándékozási készség. (Hosszas he-dad-kiáltások.)

Dr. Krómer Armin határozati javaslatot terjeszt elő, amelyben az erdélyi Zsidó Nemzeti Alap-biztosok első konferenciája felhatalmazást kér a hágai főirodától az erdélyi zsidó nemzeti kolónia létesítése ügyében, amelyen kizárólag erdélyiek lesznek letelepítendőek. A konferencia Erdély összes zsidó hitközségeihez azzal a kérelemmel fordul, hogy a Zsidó Nemzeti Alap javára szombat és ünnepnapon kötelező miseberacht vezessenek be. Azonfelül költségvetésükbe vegyék be bármily csekély összeget is a Keren Kajemet támogatására.

Schwartz Ignác a kontingens megállapításának indoklását kéri, amit dr. Fürst titkár az értekezlet tagjai helyeslése közben megmagyaráz azzal, hogy célkitűzés nélkül a munka nem lenne rendszeres.

Dr. Pollák Sándornak a kötelező miseberach ellen vannak aggályai, mert vannak hitközségek, akik politikumot látnának ebben.

Ferenecz Mendel, a Zs. N. Sz. főtitkára fontosnak tartja, hogy a második országrészi cionista konferenciáján a Nemzeti Alap kész szervezet fölött rendelkezzen és az anarchikus állapotok végre szűnjének meg. Voltak városok, ahol a Nemzeti Alapra befolyt pénzeket önkényesen más közcélokra használták fel. Megdöbbentő tájékozatlanság és kapkodás uralkodott tekintetben sok helyütt. Tovább ezeket az állapotokat nem lehet tűrni. A Nemzeti Alap intézőségének legyen gondja, hogy anyagilag felelősségképes emberek álljanak rendelkezésre. Nevezze ki őket a központi iroda és ügyelni kell arra, hogy ne legyenek a cionista szervezeteknek alárendelve. A pénzek nem kerülhetnek be a cionista alakulatok pénztárába. Kivánatos lenne, hogy az imaházakban, templomokban megfelelő emberek tartsák nyilván a Tóra előtti ajándékozásokat. Eddig tudniillik ezen a téren is eléggé meg nem róható hanyagság uralkodott.

Ezután kifejtette az egységesítés kérdését és arra a következtetésre jut, hogy az egységesítés Nagyrománia ujonnan csatolt részeiben elravezető nem lenne; ezt maguk a bukovinai és bezarabiai helyi szervezetek is belátták és hevesen tiltakoznak a cionista munka centralizációja ellen és kizárólag a politikai és gazdasági egység kiépítésére kívánnak súlyt helyezni.

A tetszéssel fogadott beszéd után egy

központi Nemzeti Alap bizottság jelölésére bizottságot küldött ki, amely a következő tagokat jelölte: Bergner Mór, Feuerstein Béni, Hamburg József, dr. Krausz Miksa, dr. Krámer Armin, Mezeiné Winkler Janka, Paneth Hermann, Seelenfreund Sándor, dr. Pollák Sándor, dr. Szarvas Jakab, dr. Schwarc Miksa és Feuerstein Kálmán.

A konferencia a jelölést elfogadta azzal, hogy ez a bizottság a szükséghez képest időnként kiegészítheti magát. Noha a konferencia elé akadályok merültek föl, az utolsó pillanatban ezek elsimultak. A tanácskozás termékeny munkát produkált; határozatai alkalmasak a Nemzeti Alap fejlesztésére és biztos bázisra helyezésére.

Az iparkamarai alapszabályok reformja

Dr. Pap János nagyváradai titkár biztár meg a munkával

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A kereskedelmi és iparkamarák alapszabályai tudvalevőleg régen készültek és a mai gazdasági követelményeknek nem mindenben felelnek meg. Módosításuk kérdése hónapok óta foglalkoztatja a kereskedő- és iparosköröket és a kamarai vezetőségek részvételével többször folytattak tanácskozásokat ebben a tárgyban.

Legutóbb Aradon tartottak értekezletet, melyen a gyakorlati szakembereken kívül az állam képviselői is résztvettek. Megjelent többek között a bucaresti iparkamara elnöke és titkára, akik kifejtették véleményüket. Mindannyian egyetértettek abban, hogy a kamarai alapszabályok megváltoztatása feltétlenül szükséges. Sőt, hogy az alapszabályok teljesen modernnek és a jelenlegi viszonyoknak megfelelőek legyenek, elhatározták, hogy formailag egészen új alapszabályokat készítenek, lényegileg pedig minden olyan pontot, amely a régi alapszabályokból változtatva sem vehető át, ujonnan alkotnak meg.

Az új, törvénytervezeti jelleggel bíró alapszabályok elkészítésével dr. Pap János nagyváradai kereskedelmi és iparkamarai titkár biztár meg, aki azokat még a nyár folyamán elkészíti és a szeptemberben Constanzában összeülő második kamarai konferencia elé terjeszti. Ha az alapszabályokat itt jóváhagyják, a parlament még az őszi ülészakban letárgyalja.

Támár

— Kis regény —

Írta: Gieszkalay János (20)

— Nem drága! — mondotta és egyetlen mozdulattal letépte nyakából az Astarót amuletet és a nő ölébe dobta.

— Ugyan-ugyé, — mondotta a nő, akart csudálkozassal, — hát az ebreus Juda talántan visszakivánczolik már az apja istenéhez? Mivel-hogy Tamár menyé dolgában még Bál-Zevuv papjait kezdte meg.

Juda dermedten állt, aztán mintha térde megrögyött volna, leült a nő lába elé.

— Astarót lányka, — mondotta Juda fojtott hangon és szavában nagy szomorúságok zokogtak, — Astarót lányka, én nem firtatom már, honnan ösmersz olyan jól és honnan tudod mindeme dolgokat is. Mert hiszen igaz is, az ebreus Juda nagyon is sokat koptatta barát az Astarót küszöbein, hát könnyen mehetett háré. De mit tudod azt te Astarót lányka, milyen korbáccsal csapdostad meg az én orcámat! Felejtést eddig se adtak, csak nagy, nagy szedulest. De kegyetlen dolog a szédülni avaró fejet ostorral csapkodni meg.

Es Juda ütében, a maga két térde közé hajtotta fejét. A nő mozdulatlanul ült mellette, aztán lassan beléavajta ujjait Juda sűrű hajába és a simogató, hecöző kéz, mintha reszketett volna.

— Hát fáj az élet, ebreus Juda, nagyon fáj? — suttogta a nő és hangjából végtelen nagy részvét és feltő szeretet úgy áradt ki, mint teli székfűkből a gyöngye, simogató illat nyári estén.

Juda most már a nő térdére hajtotta a fejét.

— Nagyon fáj, — mondotta keserűen, — és nincs hová menekülni előle. Látod, az az Astarótkép is az én elhibázott életem elhibázott szerelmek keserves emlékeztetője és két fiam, aki meghalt és a harmadik, akit szeretnék ellopni a halál elől és aki mégse fogja tudni az én nevemet életben tartani, mert szegény, gyöngye, beteg fiu, korcs gyümölcse az idegen törzsbe ojtott kaideus fának, az én bűnöm — és agg apám szörnyűséges meggyörlötése és József öcsém pusztulása, minden, minden az én bűnöm és ott kezdődött, hogy nagyon is mohó volt az én szívem, a szerelmek kívánásában, de idegen vérségben kerestem őket és megcsaltak az idegen istenek.

— Ebreus Juda, — mondotta halkan a nő, — mondd, hogy megcsaltak az idegen istenek és most mégis idegen oltárokon, idegen mámorokban keresed az orvoságos felejtést megcsalásodra.

— Nem orvoságos felejtést, csak hosszú, mindigszedültést, — mondotta Juda.

— Havajjon méltó-e az? mondotta halkan a nő és hangjában révedező elgondolkodás bugott. Keze állandóan ott nyugodott Juda fején és néha-néha, mintha erősebben szorította volna ölébe. — Ki tudhatná azt, — beszélt lassu elgondolkodással a nő. — Hogy a Chacór-vero Juda, az oroszlánerejtű és szép dalokban kedvét lelő ilyen keressen olesó szédüléseket.

Juda nem emelte föl a fejét a nő öléből. Vad lelkének jól estek asszonykezek simogatása és szavak ostorütései.

— Nagyon ösmerhetsz engem Astarót leánya, — mondotta a nőnek, — hogy Chacórról és dalokban kedvemről szólottál, holott olyan régen volt mindez. De tudod-e, mit jelent az, elesetten, de nyitott szemmel látni, hogyan szállunk az örök seől sötétségébe és tudni azt, hogy hiába élünk, nincs aki folytassa amit mi kezdtünk és nyomtalanul pusztul ki a nevünk az apánk örökéből?

— Én ne tudnám? — felelt a nő és szomorú, halk nevetés sirt a szavában. — Holott én is gyermektelenségre vagyok kárhoytatva, pedig én nem idegen vérségben kerestem a szerelmeket, mint te, ebreus Juda.

— De akartad é valaha is a gyermeket olyan nagyon mint én, Astarót lányka? — kérdezte nemtörődő hitetlenkedéssel a férfi.

— Hogy akartam-é? — mondotta a nő és hangja fojtottan zokogó volt, mint amikor teli korszából gyors buggyanásokban lökődik ki a nehéz illatu bor. — Bizony, hogy akartam és az kárhoytatott magtalanságra, aki után vágyakozik az én szívem, valamint sebzett gimvad a vizek forrására. Elrohant mellettem, esett szívével, engem elsodort, maga pedig vesztébe ment.

— De hát mért engedted? — Csengett föl Juda hoga élénken és maga se vette észre, milyen szokatlan beszélgetésbe merült a kadésával. — Mért nem állottál utjába, avagy fogtad meg az ő kezét?

— Ha tehettem-é ezt, holott én nő vagyok? — kérdezte szomorúan a nő. — Szabad-é megkezdett utját állanom valakinak, csak azért mert tudom, hogy én vagyok az ut?

Hogyan tiszteli a törvényeket a Casa Centrala

Jogos ok nélkül elbocsátott orvosok — Az országos munkásbiztosító igazgatójának nyilatkozata

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Kolozsvár, jul. 26. A központi kormány tagja és küldötte, Groza miniszter, miután végigjárta Erdélyt, látta a visszasságokat és meghallgatta a panaszokat, a következő kijelentéseket tette: „Ezentul más atmoszféra következik, a törvények tisztelget parancsoló ereje lép hatályba, a polgári szabadságjogok ezentul mindenki számára biztosítottak. Célunk, hogy a legrövidebb időn belül a *legálitás* terére lépünk. A törvényeket az egész vonalon respektálni kell.“
Lásuk tehát, hogy a törvények és szerzett jogok tisztelgete által teremtett atmoszférában a munkásbiztosítás központi szerve, a Kolozsváron székelő Casa Centrala miképpen respektálja a hatáskörébe tartozó igazgatási területen a meglévő törvényeket. A máramarosszigeti kerületi munkásbiztosító pénztár felettes hatóságától, a Casa Centralától 5475—921. sz. alatt határozatot kapott, amelyben minden előzmény nélkül

Állásukból elbocsátja a pénztár alkalmazásában lévő három orvost: névszerint dr. Lax Farhas főorvost, dr. Vass Samuel és dr. Fisch Mór kezelő orvosokat.

Egyben kirendeli helyettük dr. Bálint és dr. Kiss máramarosszigeti orvosokat. Dr. Lax főorvos tizenöt év óta, dr. Vass tizenkét év óta és dr. Fisch kilenc év óta áll a pénztár szolgálatában. Ellenük panasz vagy fegyelmi eddig nem volt és szolgálatukat a legközelebbi tudóbban látták el.

A kerületi pénztárak tudvalevőleg autonóm testületek, amelyeknek vezetőségében paritásosan foglalnak helyet a munkaadók és munkások képviselői. Ez az igazgatóság választja a tisztviselőket és az orvosokat, azoknak alkalmazásáról véglegesítéséről vagy fegyelmi vétségéről a munkásbiztosításról szóló 1907. évi 19. törvényiük rendelkezik.

Az elbocsátott három orvos ellen semmiféle vizsgálat nem volt, egy évtized óta fizetnek nyugdíjjarulékot

s a Casa Centrala most minden ok nélkül és mindeu kártérítés nélkül ki akarja őket tenni állásukból. A pénztár vezetősége hivatalos átiratban kérdezte ennek az indokolatlan

és felháborító intézkedésnek az okát, de választ sem kapott. Tiltakozó gyűlést tartott az Erdélyi Orvosszövetség is, amely megkeresésére végül azt a választ kapta a Casa Centralától, hogy adminisztrációs hanyagságok miatt kellett a három érdemes, régi orvost elbocsátani. Ehhez az indokoláshoz tudni kell, hogy az adminisztrációs teendőket a pénztárnak és nem az orvosoknak kell intézni. A vád szerint az elbocsátott orvosok a statisztikai kimutatást nem küldötték fel, tüdőbetegeket gondozó diszpanzeret nem állítottak fel, szóval csupa olyan teendőket nem végeztek el, amelyek nem a pénztári orvosok munkája.

A máramarosszigeti orvosszövetség kimondotta, hogy máramarosszigeti orvos nem válhatja az elbocsátott orvosok helyének betöltését.

Az indokolatlan intézkedés az érdekelte munkaadók körében is nagy felháborodást keltett, miután az elbocsátott orvosok igen kielégítőleg működtek közel egy évtizeden keresztül. Lehetetlen a közvéleményben azt a gyanakvást elnyomni, hogy e három orvosnak azért kell távoznia helyéről, mert zsidó nemzetiségűek. Alig lehet más indokot találni. Márpedig ha ez az indok, úgy ez a legélesebb ellentétben áll a kormány által követett nemzeti politikával és felfogással. Csakis a végrehajtó hatóság tülbuzgalmáról lehet szó. Tudni kell ehhez azt is, hogy

Máramarosszigeten a biztosított munkások hetven százaléka, a munkaadóknak pedig nyolcvan százaléka zsidó.

Fölkerestük éppen ezért a Casa Centrala igazgatóságát, hogy informálódjunk az ügyről. *Vasilie* vezérigazgató szabadságon van és helyettese *Cimponeriu* igazgató fogadta munkatársunkat. Amikor megemlítettük az ügyet, az igazgató, aki láthatólag jól ismeri az ügy minden részletét, ezzel háritotta el a felvilágosítást:

— Folyamatban levő ügyről van szó, semmiféle felvilágosítást nem adhatok.

— Ha az ügy még folyamatban van, akkor tehát a felmondás még nem végleges, — kérdeztük.

A nő fölállott és lassan bement a házba, de megegyeszer visszafordult a küszöbre.

— Ebreus Jákob fia, — mondotta csengő hangon Juda felé és bucsut intó fehér fátyla elmosódó hullámzásokkal úgy lobogott az éjszakában mint valami diadalmas ceatára hívó patyolatászló, aki maga is viaskodik a fojtó sötétséggel. — Ebreus Jákob fia, — mondotta a nő, — kár, hogy nagyon is sokáig nem ezt a csókot kerested és Astarót házában kellett elédhoznai, — ebreus Jákob fia.

Juda, a vad ebreus lehorgasztotta fejét, mint a megvert ember, aki megadással várja az ostor csapásait. Hogy pedig a nő eltűnt a ház sötétjében, lassu lépésekkel tovább ment.

A hajnal már pirkadtt, mikor Juda viszszerkezett a nyírók sátorába. Tőrig égett faklyák vörös fényénél ott ültek a birkások, előttök a lágy földbe szurva a hegyes fenekü boros korszó, és nem fáradtak ki az egymást megréfaló mókák kiszélesésében. Az adullámi Chira, titkon bóbiskolva ült közöttük, szivesen dőlt volna le vagy egy örváltásnyi időre, de hát a tisztesség úgy kívánta, hogy ne hagyja magukra mulató embereit. Epen hogy röstelkedve kapta föl el elbóbiskoló fejét, mikor Juda belépett a sátorba. Chira, az adullámi pásthor megdörzsölte két szemét, úgy bámult a belépő Judára. Valami különös, régideje szokatlan megbékélt elgondolkodás látszott a Juda arcán és száján mintha mosolygás ült volna.

(Folytatjuk.)

— Ilyen „hátról-előre“ kérdésekre nem válaszolok.

— A közvélemény politikai motivumokat lát az ügy mögött, — vetették közbe.

— Mi nem politizálunk, hanem munkásbiztosítást csinálunk, — válaszolta Cimponeriu igazgató.

— A közvélemény például azt tartja, hogy azért kell távoznuk az orvosoknak helyükről, mert zsidók.

— Erre sem válaszolok. Megjegyezhetem legfeljebb, hogy esodálatos jelenség, de

ha a dolgok logikus rendje folytán bizonyos intézkedéseket kell megtenni, miújdjáért nemzetiségi mozgalmat csinálnak belőle.

„A dolgok logikus rendje“ azonban aligha követelheti azt, hogy több mint egy évtizedes munka után minden indok nélkül, a szerzett jogok figyelmen kívül hagyásával el kelljen bocsátani kifogástalanul működő orvosokat vagy tisztviselőket. Uj atmoszféra kezdetét, a törvények tisztelgetét jelentette be Groza miniszter, de a Casa Centrala környékén ugylátszik erről az új atmoszféráról nem akarnak tudomást venni. A jogos ok nélkül, fegyelmi vizsgálat nélkül, a nyugdíjilletmények megállapítása nélkül elbocsátott orvosok nem látják az ügyet befejezettnek a Casa Centrala önkényes intézkedésével, hanem orvoslást keresnek Tranecu Jasi miniszternél. Reméljük, hogy az orvoslást meg is fogják kapni, mert csak így lehet azt a hitet fentartani és erősíteni, hogy az államhatalom egyenlően osztja minden tagjának a jogokat és igazságokat. (d. s.)

Sikerek a rák gyógyítása terén

Wintz Hermann német tudós eredményei

Berlin, jul. 23. Hermann Wintz tanár az erlangoni egyetem nőgyógyászati klinikájának igazgatója közel egy évtizede kutatja szakadatlan munkával a rákbetegségek gyógyításának titkát. Most egy újságíró előtt a következőkben ismertette gyógyítási eljárását és elért eredményeit.

— Nincs itt semmiféle csudakuráról szó — mondotta a német tanár, — s az sem pontosan igaz, hogy mi itt száz rákeset közül minden nyolcvanatot meg tudunk gyógyítani. A ráknak tudvalevően számos fajtája van. Tapasztalatom azt bizonyítja, hogy általában könnyebben gyógyíthatók a test belsőjében, mint a felületen elhelyezkedő rákos daganatok, így a bőrön levők, amennyiben a Röntgensugarak a nagyobb bőrtüretre könnyen roncsolólag hatnak. Különösen sikerrel küzdöttünk a ráknak azon két fajtája ellen, amely leginkább a nőket szokta megtámadni. A gyógyulási szám 88 százalékot mutat itt a legutóbbi esztendőben. Az előfeltételek azonban itt a következők voltak: a daganat legfeljebb ökölnagyságu s a paciens, a daganattól eltekintve egészséges volt. Egyéb rákfajtáknál kisebb százaléku eredményt értünk el.

Érdekes adatokat közölt a német tudós a rák fellépéséről a legutóbbi esztendőben. A rákban való megbetegedések száma megnövekedett a háboru alatt, különösen Németországban és Ausztriában, ami a háboruval járó rossz életviszonyokban leli magyarázatát. A rák tehát erőteljesebben jelentkezik napjainkban, viszont tökéletesedtek ellene gyógyító eljárásaink.

Wintz tanár ezután tágas termeken vezette át látogatóját s megmutatta neki az általa szerkesztett, sokszor emlegetett Röntgen-készüléket. Mindenütt paciensek feküdtek s fölöttük álltak a fémből és üveghől készült gépek, melyek biboros fényt árasztottak.

Wintz tanár egyébként abban látja felfedezésnek jelentőségét, hogy sikerült neki az X-sugarak hatását pontosan úgy megmérnie, hogy minden esetben a feltétlenül szükséges adagot adja s így a beteg nem fenyegeti sem az a veszély, hogy károsan erős adagot kap, sem az a csalódás, hogy a kelleltnél csekélyebb adag hatástalanul eltűnik.

Maga a szerkezet egyébként — mondta Wintz tanár — még nem előleges. Bánni is kell vele tudni. Az az orvos aki idejön hozzánk, hogy tanulmány tárgyává tegye módszerünket, néhány hét mulva már végre tudja hajtani a kezelést, feltéve, hogy már ért az X-sugarakhoz. Ha nem ért, akkor előbb természetesen alaposan át kell tanulmányoznia az egész radiológiát. Nekünk sikerült úgy adagolnunk a sugarakat, hogy pontosan megtaláljuk a betegség ~~színterét~~ a test bármely helyen. Ugy kell nekünk ~~itt eljárunk~~, mint a tűzereknek, akiknek pontosan be kell állítaniok ágyujukat az eltalálendő célra.

A törökök végzetes veresége

A kemal-kormány Inog — Ellentét Angora és Oroszország között

Az Uj Kelet tudósítójától —
 Páris, jul. 25. A kisázsiai fronton a görög csapatok folytatják előrenyomulásukat. Az athéni lapjelentések szerint a török hadsereg összeomlás előtt áll. A dorilei hadműveleteket a görög hadsereg nagy sikerrel hajtott végre. A görög csapatok negyvenöt kilométerrel haladtak túl Dorilen és Sibri Hisser felé nyomulnak. A törökök itt negyven ágyut, sok hadianyagot veszítettek. A görög hivatalos jelentés szerint a törökök tizenhat hadosztállal ellentámadást kíséreltek meg a centrum és a balszárny ellen. A görögök azonban a támadást mindenütt visszautasították. Az északi és a keleti vonalon a törökök visszavonulnak. Konstantin király visszaérkezett a frontról, a lakosság lelkesen ünnepli. A kormány helyzete a haretéri sikerek következtében természetesen megállapult. Konstantin király csak rövid ideig fog Athénben tartózkodni. Visszamegy a frontra, ahol átveszi a görög csapatok felett a fővezérséget. Anatóliában nagy a csüggedés a török csapatok veresége miatt. Kemal pasa egyszerre elvesztette népszerűségét, hívei elfordulnak

tőle, ellenfelei pedig mind bátrabban fordulnak ellene. Kemal pasa érzi, hogy népszerűségéből és erejéből sokat veszített, hogy hatalmát fentarthassa, fegyverszünetet szeretne kieszközölni. Az angorai kormány a konstantinápolyi kormányhoz fordult azzal a kéréssel, hogy közvetítse a fegyverszünetre vonatkozó javaslatát az athéni kormánynak. Erről az athéni lapok is tudnak és azt írják, hogy Kemal pasa szívesen megkötne már a békét Görögországgal, engedne követeléseiből is, ha a szövetségesek támogatnák békeakcióját.

A Havas-ügyekről is tud, hogy Enver pasa és a szovjetkormány megbízottai között a helyzet rendkívül kiélezedett. Enver pasa nagyobb katonai segítséget remélt Oroszországtól. Oroszország azonban belső helyzetének ingadozása következtében erre képtelen. Az angorai kormánynak most nem is lehet sok várni a Szovjetországtól, amelyet saját gondjai foglalnak le. A szövetséges kormányok valószínűleg igyekezni fognak kihasználni Angora szorongatott helyzetét és elszakítják Kemal pasát orosz szövetségeseitől.

Ausztria elégtételt kér Hegedüs beszéde miatt

Beterjesztették a magyar felsőházról szóló törvényjavaslatot. — Hír Hegedüs Loránt lemondásáról

Az Uj Kelet tudósítójától —
 Budapest, július 25. Osztrák politikai körökben kinos feltűnést keltett Hegedüs magyar pénzügyminiszter legutóbb tett megfontolatlan kijelentése, amely Ausztriának a nyugatmagyarországi megyék átadására irányuló követelését „erkölcstelenség” és „zsebtolvajlásnak” minősítette. Ezek a kijelentések nemcsak azért keltek felháborodást, mert a nemzetközi érintkezésnek ez a módja legalább is szokatlan, de legfőképp azért, mert közvetve súlyos inzultust jelent az antant hatalmak ellen is, akiknek akaratára folytán Ausztria a nyugatmagyarországi területekhez hozzájutott.

Hegedüs beszéde folytán Hornbostel osztrák megbízott Budapesten kérdést intézett a magyar kormányhoz: igaz-e az, hogy Hegedüs miniszter a nyugatmagyarországi megyék átadását illetően azt mondta, hogy Ausztria magatartása nem egyéb, mint erkölcstelenség és zsebtolvajlás. Bánffy magyar miniszterelnök kijelentette, hogy ez ügyben megindítja a vizsgálatot. Az osztrák megbízott egyúttal közölte, hogy amennyiben a magyar kormány a mai nap folyamán nem nyilatkozna ez ügyben, úgy

az osztrák kormány jegyzékben fog elégtételt kérni.

A magyar politikai körökben nagy megdöbbenés uralkodik Hegedüs elszólásának nem várt következményei miatt, amelyek alkalmasak arra, hogy az Ausztriával való viszonyt végkép elmergesítsék, oly körülmények között, amelyek semmiképpen sem szolgálnak a magyar kormányról alkotott külföldi vélemény megjavítására. Főképpen attól tartanak, hogy Hegedüs nyilatkozata az antant jóvátételi bizottságát kedvezőtlenül fogja befolyásolni. A kormányhoz közelálló körökben

biztosra veszik, hogy Hegedüs néhány napon belül beadja lemondását.

Bethlen gróf miniszterelnök ismét sokat fáradozik azon, hogy egy egységes pártot alakítson. Bizalmas tárgyalások folynak arról, hogy a tervet még a nyári szünet megkezdése előtt nyélbe üssék. Az új párt legfőbb támasza a keresztény párt lenne, de csatlakoznának hozzá a kispártok és a diszidensek is.

Tomesanyi igazságügyminiszter a nemzetgyűlés elé terjesztette a felsőház reformjáról szóló törvényjavaslatot. Eszerint a felsőház

tagjai azok a királyi hercegek, akik 24. életévüket betöltötték és állandóan Magyarországon tartózkodnak, továbbá egész sora a közigazgatási méltóságoknak, a városok, a vármegyék, a főúri családok fejei. A felsőházban csak 35 éven felüli magyar alattvalók választhatók be. Kinevezés útján csak azok juthatnak be, akiket az államfő életfogytiglan kinevez, de ezeknek a száma nem lehet több, mint 25. Az új felsőház hivatása lényegében ugyanaz, mint a volt főrendiházé.

A borbélyok sérelmei

Állami konkurencia, hadinyereségadó és a borralvalórendszer

A sok tiltakozó deputációhoz legközelebb új küldöttség fog csatlakozni, a kolozsvári borbélymestereké. Két nagy sérelem esett a borbélytestületen, amely ellen már az Erdélyi és Bánfői Borbélyok és Fodrászok Szövetségének alakuló gyűlésén tiltakoztak s ezt a tiltakozást most a hivatalos körök tudomására akarják hozni, egyben azok orvoslását meg sürgetni.

Első nagy sérelme a borbélyszövetségnek, hogy minden egyes önálló tagját ezérbétszáz lei hadinyereségadóval rótták meg az 1919. évre visszamenőleg. Ez az adó nemcsak azért sérelmes, mert a borbélyok nagyrésze a háború egész tartama alatt katonai szolgálatot teljesített és üzletük ezidő alatt zárva volt, de sérelmes a hadinyereségadó az itthonmaradt borbélyokra is, amennyiben az ő foglalkozásuk éppen nem olyan természetű, amelyel háborus nyereségeket lehetett volna szerezni.

Nem kisebb jelentőségű sérelem, hogy az állam minden nagyobb városban állami borbélyüzleteket állított fel. Kolozsváron is van már két ilyen borbélyüzlet, tizenkét alkalmaszettel. Az egyik a vasúti állomás, a másik az üzletvezetőség közelében van. Ezekben a helyiségekben kizárólag a CFR. alkalmazottai borotválkozhatnak és minden hatóságilag megállapított árszabály ellenére, mindössze egy leit fizetnek egy borotválásért. Ez annyiban érinti a többi borbélyt, hogy vendégeik tekintélyes részét vesztik el a vasutasok elvonásával. De sérelmezik a borbélyok azt a rendelkezést is, amely ezekben az állami borbélyüzletekben ismét bevezette a borralvalórendszer, amelyet hosszú küzdelmek után sikerült Erdélyszerte eltörölni. S végül az államnak jelentékeny új kiadást jelent ezeknek az üzleteknek a fenntartása, mert hiszen a bevételek messziről sem fedezik a kiadásokat.

Ezekon kívül számos kisebb sérelme is van a borbélyoknak, akik a napokban küldöttségileg fogják azokat a polgármester elé terjeszteni s kérni fogják azok gyors és alapos orvoslását.

PISPU

(—) Rassay Károly egyike azoknak a kevés számú magyar képviselőnek, akik bátran sikráznak a kurzus bünei ellen. Rassay maga is keresztény politikus, a kurzus alatt volt államtitkár s így természetesen kétszeres bűnét rójják fel, hogy a jelenlegi rezsim ellen fordult. Rassay mindezt ideig adós maradt a felelettel, hogy miért fordított hátat a kurzusnak, bár a kurzus leple alatt történtek eléggé felelnék önmagukért. Rassay azonban külön is megfelelt a hallgatóságos kérdésre s egy nyilvános gyűlésen a következőket mondotta: „Mi békét akarunk és mások egyre fokozódó gyűlöletet teremtettek. Akkor fordultam el először ettől az irányattól, amikor tavaly egyszer találkoztam egy fiatal cserkészektől álló csapattal, amelynek vezetője egy rendhez tartozó tanár volt és ez a csapat az Erger-Bergert énekelte. Megborzadtam attól a gondolatától, hogy ezeknek a gyermekeknek milyen megpróbáltatásokon kell majd keresztülmenniük, amíg megtanulják, hogy nem minden zsidó gazember.” Az Erger-Berger még ma is nemzeti himnusz ottan, de nemcsak a zsidók bosszantására, hanem arra is jó, hogy sok-sok Rassayt termeljenek ki a kurzus egykori hívei közül is. Akik pedig továbbra is mellette maradnak, azok ugyanis megérdemlik, hogy együtt pusztuljanak el a kurzussal.

A nemzetiségok Jeruzsálemének nevezte Jabotinsky Prágát és gondolt elsősorban Masaryk elnökre, aki valóban lángoló harcosa volt a nemzetiségek felszabadításának. Talán ma is az, ha nem is oly magas a láng, mint egykor, amikor Masaryk még mint emigráns hirdette Amerikából a nemzeti felszabadítás gondolatát. Amint hogy természetes, hogy könnyebb dolog bőkezűnek lenni a kérésnél, mint az adásnál. Mert például a licencknek nagyrészt Csehszlovákiában is elvették a zsidóktól, holott Masaryk a zsidót egyenrangú és jogu nemzetnek tekintte. Csak licencre nincs joga. Esetleg iskolára sem. Sőt az is lehet, hogy a szabad kereskedelemre sincs joga. De ettől eltekintve mindenre van joga. Teljesen egyenjogú. Az a néhány csekély megszorítás csak megerősíti a szabályt. Jabotinsky nyilván a háború előtti Jeruzsálemre gondolt, amely csak vágyakban és reményekben volt a zsidók és valószínűleg úgy értelmelte, hogy Prága annyira Jeruzsálem a nemzetiségeknek, amennyire a régi Jeruzsálem volt a zsidóké, vagyis szereték volna, hogy Jeruzsálemük legyen.

Persian Ádámot, a kipróbált, régi keresztényt azért vetették fogságba Magyarország mai hatalmának birtokosai, mert a külföldi államok képviselőivel arról tárgyalt, hogy becsületes, demokráta kormányzatot kell Magyarországon teremteni. Ez még nem államellenes cselekedet. Ez lehet óhaj, vagy több: szándék, terv. Ez lehet egy becsületes és meggyőződéses politikusnak az elgondolása, vágya, hite, ez lehet egy magyar hazafinak őszinte, mély és komoly gondolata, hazája megmentésére. Ez nem puccos, puccosa a hatalomnak részeg és féltékeny birtokosai futják fel. Bethlen és mögötte a kurzus, a konszolidáció konszolidálatlanjai dagasztották hazáruulását, államellenes cselekedetté Persiának jámbor és becsületes, még csak csirájában élő, alig megfoggant, alig kivihető, inkább fanatikus elgondolását. Bethleneknek puccos kellett, ilyen szörnyű bűn, hogy új áldozatot vethessenek a politikai arénába, hogy éhes és mérges fogakkal felhabzsolják, hogy unatkozó közvéleményt új mutatvánnyal szórakoztassák. Ezeknek a magyar politikusoknak nincs morálja, nem is volt soha, logikai érzékük sincs azonban. Elfelejtik, hogy Friedrich, a kurzus ősapja is puccsal szerezte meg azt a hatalmat, amelyet örökül hagyott Huszárra és amely öröküljutott Bethlenre is. Ez a kormányzat és ez a kormány olyan multból táplálja erejét, amely a legszégeylenesebb puccos volt. — Nemesak Friedrich, minden utánakövetkező magyar kormány puccskormány és puccskormány fog maradni mindaddig, míg a teljes magyar nép vágya, akarara nem dönti el, hogy kik és hogyan kormányozzák Magyarországot. És ime a vad és bős puccsoroslának most felajánlják ezt a puccbárányt: néhány fantaszta becsületes elgondolást.

A Joint igazgatója Kolozsváron

Mr. Morris Lewis a Joint likvidálásáról — Az éhínség elől Beszarábiába menekülnek az ukrán zsidók

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A napokban Kolozsváron járt Mr. Morris Lewis, a Joint amerikai igazgatója, hogy a Joint erdélyi kirendeltségének ügyeit likvidálja.

A rendkívül szimpatikus filantrop munkatársunk előtt utja céljáról és a Joint működéséről ezeket mondta:

— Közel egy éve, hogy Amerikától távol vagyok. Keleteurópa zsidóságát jöttem tanulmányozni, különösen a háború szenvedéseitől sújtott zsidók helyzetét. Jelentéseim alapján a Joint Lengyelországba mindjárt megérkezésem után félmillió dollárt küldött, de ez az összeg csak kis részben tudta a szenvedéseket enyhíteni. Egész Európa zsidósága együttvéve nem szenvedett annyit, mint a galíciaiak. Végigjártam Litvániát és Romániát, ahol néhány hónap óta tartózkodom. Magamra vállaltam ugyanis a Beszarábiába menekült zsidók segélyezési akcióját, ami sok munkát ad. Most is sürgőnyt kaptam, hogy Ukrajnából újabb menekülő tranzport jöj, akiket az éhínség valószínűleg kihajszolt Szovjetukrajnából.

— Mit gondol igazgató ur, az orosz éhínségnek lesznek Európára nézve súlyos következményei?

— Ahogy a dolgokat látom, arra kell következtetnem, hogy az oroszországi éhínség már ma több európai problémánál. Világproblema lett, majdnem olyan súlyos, talán súlyosabb mint maga a bolsevizmus. Az emberek Oroszország egyes vidékein tömegesen pusztulnak el éhhalálban és olyan járványokban, amik az éhínség velejárói. A menekülők irtózatosságot mondának arról, ami mostanában Oroszország egyes vidékein történik.

Lewis igazgató elmondotta, hogy a viszonyok Amerikában is annyira rosszabbodtak, hogy nagyobb jóléti akcióra most már teljességgel lehetetlen pénzt előteremteni. Az amerikaiak azt mondják — hál'istennek ma még tréfásan — hogy indítsanak Európában akciót az ő fősegélyezésükre. A Joint az alkalmi fősegélyezésekre szánt pénzeket már ki is merítette, ami pénz fömaradt, azt újjáépítési célokra fogják fordítani, de ennél is előbbrevaló lesz az egészségügyi akció. Kórházokról, betegágyas szegény zsidó asszonyok istápolásáról kell gondoskodni. A Joint olyan irányban fog tevékenykedni ezentúl.

Ehínség és kolera Oroszországban

A kormány védekezik — Megmozdulnak a mensevikiek — Hír Lenin menekülési tervéről

Páris, július 24. A moszkvai „Izvestia“ nagy cikkben foglalkozik az oroszországi kolerajárvány terjedésével. A kolera, — írja a lap, — egész Oroszországban pusztít. A közegészségügyi rendszabályok nem elégségesek. A szárazság ellenére a városok utcái tele vannak sárral, csatornázás nincs többé: a poshadt víz a ragály lézke. Amellett a veszedelmet fokozza, hogy egyes vidékek lakossága elhagyja lakhelyét és tömegesen vándorol más vidékekre. Az emberek milliói indultak meg, akiket az éhínség hajszol. Az éhezõ parasztok elhagyják szántóföldjeiket, házukat és a halált, a kolera hurcolják szét az országban.

Az „Izvestia“ azt javasolja, hogy a parasztokat Szibéria lakatlan helyeire szállítsák. Jó szervezés mellett nepona tízeser embert lehet szállítani, október 15-ig pedig egymillió paraszt lehet már Szibériában. Az éhínség következtében körülbelül húszmillió léleknek nincs kenyere. A szovjetkormány az éhínség okairól nyilatkozik. Nyilatkozatában közli, hogy a volgamenti tartományokban nagy szárazság volt és a gabona teljesen elégett. Az éhséggért nem a mai kormányzati rendszer, hanem a régi urakom a felelős. Oroszország mindig a gyermekhalandóság hazája volt. A kormány mindent elkövet, hogy a jötermesti vidékekről élelmiszereket szállítson az éhezõ területekre.

A orosz mensevikiek az oroszországi katasztrófális hírek hatására elékezettnek vélik a pillanatot arra, hogy kemoly akcióba lépjenek. Az orosz menseviki központ kiáltványt intézett az orosz munkássághoz és parasztsághoz, utal a moszkvai és pétervári munkások sztrájkjára és arra, hogy a szovjetkormány Szibériába, lényegszerűen hurcolja azokat a parasztokat és munkásokat, akik nem akarják teljesíteni a kormány intézkedéseit. Felhívja az orosz népet, rázza le magáról a mai rendszer uralkodását.

A kolera és az éhínség következtében a lakosság elkeseredése mind nagyobb arányú, az ellenforradalmi szervezetek az egész országban megerősödnek. Reválból érkezõ hírek szerint orosz szovjetkõrök számolnak azzal a lehetőséggel is, hogy kénytelenek lesznek elhagyni Oroszországot. A szovjetkormány állítólag előkészíti a közvéleményt arra az eshetőségre, hogy mérsékeltobb szocialista vezetõknek adja át a hatalmat. Varsói jelentés szerint számolnak azzal is, hogy Lenin külföldre menekül.

Az ellenzék manifesztuma

Nem tárgyalnak a kormánnyal — A népszövetség elnöke Romániában

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Budapest, jul. 25. A politikában beállott a nyári szünet anélkül, hogy a válságot nyugvópontra sikerült volna hozni. A kormánypart tagjai szétszéledtek, az ellenzéki pártok vezetői azonban tovább tárgyalnak és igyekeznek hangulatot teremteni politikájuk mellett. Tegnap értekezletiből kifolyólag felhívást intéztek az ország népéhez, amelyben megindokolták a parlamentből való kivonulásukat és egyben körvonalazták a jövő politikai magatartásukat.

A román nemzeti párt és a demokrata párt hangoztatják, hogy semmiféle tárgyalásokba nem bocsátkoznak a kormánnyal, amely elvesztette azt a jogot, hogy az országot vezesse és nem ismerik el a parlamentet a nemzet képviselőjének. Az ellenzék minden törvényes módot fel fog használni, hogy visszaállítsák az alkotmányos törvények uralmát.

Az erdélyi nemzeti párt, az egységes Románia megteremtője, nem nézheti öröketlenül, mint válik urra műven az anarchia és erkölcstelenség. A hazáért elesett katonák követelik tőle a purifikáció munkáját s a párt egy pillanatig sem lesz hűtlen eddig vallott elveikhez és politikájához.

A liberális párt felhívása szerint a jelenlegi kormánynak nincs meg a joga ahhoz, hogy továbbra is vezesse az ország bel- és külpolitikáját. Az egész nemzeti ellenzék kivonulása a parlamentből mutatja a jelenlegi rezsim politikai és morális tarthatatlanságát. A párt azt hiszi, hogy az egész közvéleménynek követelnie kell magasabb államéreldeből a minél sürgősebb kormányváltást.

A beszarábi parasztpárt tudomásul vette Halipanak és társainak kilépését és azt, hogy beléptek a régi királyságbeli parasztpártba. Kimondta egyúttal, hogy nem oszlik fel és tovább folytatja a küzdelmet a párt programjának megvalósításáért.

Averescu miniszterelnök harmincöt napi szabadságra megy, távollétében Take Jonescu külügyminiszter helyettesíti. A kereskedelemügyi tárca vezetését Cudalbu földművelésügyi miniszter veszi át s ugyancsak ő fogja helyettesíteni Titulescut is, aki hosszabb szabadságra megy. Dickenson, a népszövetség elnöke Sínajában tartózkodik. A sajtó képviselőinek kijelentette, hogy a népszövetség megbízásából jött Romániába. Azokat a híreket, melyeket Románia ellenségei terjesztettek az itt élő nemzeti kisebbségek helyzetéről, nem tartja valószínűnek. Mindenesetre sok a panasz és ezért mindent a legteljesebb mértékben fog megvizsgálni.

Im én ani li, mi li? Vöim lö achsáv, ómátaj? Teljesítse minden becsületes zsidó ember kötelességét a Keren Hajjeszóddal szemben!

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:

Szerkesztőség	977
Kiadóhivatal	844
Zs. N. Sz.	558

A góluss és a gölem

Nem az alapítók határozzák meg az intézmények karakterét, hanem a szellem, amelyet azokban meghonosítottak és a nyelv, amelyben a szellem megelevenül. Épületnek iskolát zsidó pénzen és fentartatja azt a hitközségben összehurított zsidó energia, mégsem bizonyos, hogy az az iskola zsidó-iskola. A magyarországi zsidó iskolák magyar iskolák voltak. Az a kevés hittan, amit ott a tanulóknak óvatosan csöpög-tettek, nem avatta zsidóvá az iskolát. Zsidó karaktert attól nyer az iskola, ha zsidó nyelven zsidókat nevelnek benne. Csernoviciban a zsidó gimnázium első és ötödik osztályát románosították, általában azért, mert nem heberül tanítanak ebben az iskolában, hanem németül. Nem ismerjük egész terjedelmében ennek az iskola-válságnak az okait, de ha ebben az elvi felfogásban gyökerezik a románosítás, akkor a hatósági tendencia inkább jogos, mint erőszakos. Különben is nem a mi dolgunk eligazítani ezt a tőlünk távolálló bonyodalmat, intézzék el a csernoviciek és ha valóban igaz, hogy a „heber nyelven való oktatást még nem vezethették be“, hát akkor meg is érdemelnek egy kis megpróbáltatást. Mert a zsidó gimnázium tanítson heberül. Ez a legkevésbé, amit elkövetelhet tőle a zsidóság és elkövetelhet tőle az állam is.

Ámbár innen távolról úgy látjuk, hogy a kormány intézkedés elhamarkodott és rideg lehetett, hiszen a csernoviczi zsidó gimnázium bizonyára a legnagyobb őszinteséggel akar áttérni a heber nyelvre, de ehhez időre van szüksége. Ezt az államhatalomnak is be kell látnia.

A csernoviczi példán mindenesetre okulni kell. A zsidó iskolák fentartói ertsék meg, hogy a zsidó iskola kinölt már a régi szerepéből, amely igyis eléggé szegyenletes volt. Közvetítsen akár idegen kultúrát is, de csak annyit, amennyit a francia iskolában a francia oktatás is közvetít. Elsőbbségi joga azonban a heber nyelvnek és a heber szellemnek legyen.

Meg sem lehet érteni, hogy a multban miért nem éreztek rá a zsidó iskolák arra a szegyenre, amelyet beleperzselték a zsidó önértébe, mikor a heber nyelvet elnyomták. Mert kellett éppen a heber nyelvet elnyomni? Mert nem a latin, vagy a görögöt, amelyet igyis csak hullasztanak érez a modern pedagógus pedagógia?

Egészen sajtáságos sorsot élt meg a heber nyelv és szinte érthetetlen, hogy éppen a zsidóság értette meg legkevésbé e sorsnak historiai tanultságát.

Az elhanyaglások processzusa rendszeren úgy történik, hogy a nép korában merül el, mint az időközidő, vannak nyelvek, amely tul-élik népüket. Vannak olyanok, amelyek a nép elmerülése után más nyelvekbe olvadtak bele. A fajtája nélkül azonban egy nyelv sem maradhat meg. Ha nem is lett volna semmi más jel arra nézve, hogy a zsidóság idegen hűbitásban is zsidó nemzet maradt, hát bizonyította volna ezt a heber nyelv, amely megmaradt és sohasem volt holt nyelv olyan értelemben, amelyen a latin, a görög, nem is szólván a sziamiról és az óegyiptomi nyelvekről, amelyeket a rekonstrukció nehéz munkájával a tudomány támasztott fel halottaiból.

A prágai nagy rabbi Löw gölemjáról meséli a legenda, hogy azért élt és mozgott és beszélt, mert olyan kaméát rejtett nyelve alá a rabbi, amely istennek valamely titkos neve volt ráírva. Ha ez a kaméa kiesett a nyelv alul, a roppant anyagkolosszus akkor összesett.

Ime a gólusszimbóluma. A zsidóság élt is, nem is, mert a titkoserejű kaméa kiesett a szájából. Nem tud igazi életet élni az a nép, amely nem a saját nyelvét beszéli. A reneszánsz megint a nyelve alá tette az isteni szót;

a héber nyelv varázserejét. És a nép szíve élni kezd. Most csak vigyázzunk, hogy a gélem sorára ne jussunk.

A jövő sorsunk azok kezében van, akik zsidó iskolákat építenek. De olyanokat építsenek, amelyekben zsidóul tanítanak u. p.

A királyi család utazása. Bukarestből táviratozzák, hogy a királyi család utazásának programját tegnap végleg megállapították. E szerint a királyi család csütörtökön indul utnak Sinaiból. Párisig együtt utaznak, innen Ferdinánd király Bagnollesba megy, Mária királyné és Marioara hercegnő pedig Saint-Brieu-ba. Az utazás szigorú inkognitóban fog történni. (Román t. i.)

A Tarbut országos Zsidó Iskola-Egyesület kolozsvári középiskoláinak igazgatója közli, hogy a második héber, román és a francia nyelvkurzus augusztus hó 1-én megkezdődik. Felkérjük tehát mindazokat a növendékeket, akik a tanfolyamon résztvenni óhajtanak, hogy július hó 31-én vasárnap délelőtt 10 órakor jelentkezzenek a neolog iskolában, ahol megkapják a további utasításokat.

A marasestli győzelem évfordulója. Bukarestből jelentik: A Marasti mellett vívott csata évfordulóját tegnap nagyarányú ünnepség keretében ülték meg a helyszínen. A bukaresti vendégek, akik között ott voltak Argentoianu belügyminiszter és Rascanu hadügyminiszter, különvonattal érkeztek. Valeanu tábornok kereskedelmi miniszter pedig reptőlrepes. Résztvettek az összes külföldi katonai attasék Petin francia tábornok vezetésével. Az istentisztelet után, amelyet a moldvai metropolita celebrált, Rascanu hadügyminiszter mondotta az ünnepi beszédet, majd Tatarescu őrnagy, a harcokban résztvevő harmadik divízió szerepét ismertette. Az 536 os magaslatról az ünneplő közönség visszatért az ujonnan felépített Marasti faluba, amelyet Argentoianu belügyminiszter adott át régi lakóinak. Ezután 400 terítékes banket volt, amelyen számos felköszöntő hangzott el. Délután megemlékeztek a történelmi nevezetességű helyeket, majd az egész társaság visszatért Bukarestbe.

A besztercei cionista miting. A besztercei nagy miting iránt, amely még a désicél is impozánsabbnak ígérkezik, nagy érdeklődés mutatkozik Erdélyben mindenfelé, ahol a zsidó nemzeti ügynek barátai élnek. A Beszterce környékén lakó zsidóság erősen készülődik erre a napra, a besztercei helyicsoport pedig a vendégek fogadására, elhelyezésére és élelmezésére már minden gondoskodás megtett. A Kolozsvárról vasárnapra virradó éjjel két órakor induló vonaton Bethlenig megy, innen a besztercei csoport kocsin és autókön viszi a vendégeket Besztercebe, ahol tíz órakor megérkeznek. Szállásról és fürdőről már történi gondoskodás. A mitinget délután négy órakor tartják meg. Este banket lesz. A vendégek hajnali négy órakor indulnak vissza Kolozsvárra, ahova délelőtt nyolc órakor érkeznek meg.

Tedeum a földosztás megkezdése alkalmából. Bukarestből jelentik, hogy a tegnapi napon a földosztás megkezdése alkalmából az egész régi királyságban ünnepi Tedeumot tartottak.

A bécsi nőkongresszus tüntető gyűlése a háború ellen. Bécsből jelentik: A bécsi kongresszus tagjai a háború áldozatai érdekében tüntető gyűlést tartottak. Az első szónok Perlen asszony volt, aki a háború okairól és következményeiről beszélt. Véleménye szerint az összes nemzetekhez felhívást kell intézni, hogy a jövőben legyenek szolidárisak és minden háborút akadályozzanak meg. Ford Izabella a háború következtében előállott munkanélküliséggel és inséggel foglalkozott. Ha valamennyi nő állást foglalna a háború ellen, akkor elkövetkezhetne az igazi béke és szabadság. Turnheim asszony a Turkesztánban, Szibériában és Oroszországban selymülő hadifoglyok üdvözlését tolmácsolta és indítványozta, hogy mindent tegyenek meg hazaszállításuk érdekében. Marshal kisasszony az angliai háborúellenes mozgalmakat ismertette.

House ezredes a monarchia utódállamairól. Bécsből jelentik: A „Neue Freue Presse” mai száma Edward House ezredes vezércikkét közli, amelyben többek között a következőket írja: Ausztria, Magyarország, Jugoszlávia és Csehszlovákia között a békés egyetértés nem jöhet addig létre, míg ezeknek az államoknak a közhangulata gyökeresen meg nem változik.

Ma kezd meg vendégjátékát a bécsi jiddis színtársulat. Jelentették már, hogy Kolozsvárra érkezik Bécs kittaó jiddis színtársulata: A kiváló együttes ma már meg is kezd előadásait az Apolló-kabaré helyiségében és ma este 9 órai kezdettel színpadra kerül a „Der Jesive Bocher” című dráma.

A királyi vonat elleni merénylet. A bukaresti Univers és a Román Távirati Iroda nyomán megirtuk tegnap, hogy a rendőrség nagyarányú összekülvést leplezett le. A merénylők Arad környékén a vasuti töltést aláknázták, hogy a majd arra haladó udvari vonatot felrobbantsák. Mára aztán a Damian Távirati Iroda azt jelenti, hogy felhatalmazták a hír megcáfolására: A sziguranca hivatalos közlése szerint — írja a Damian — a közlemény fantázia szüleménye s Arad közelében a pályatesten semmiféle aláknázott helyet nem találtak. Ez ügyben nem is folyik semmiféle vizsgálat. A Román Távirati Iroda is azt jelenti, hogy illetékes helyen a merényletéről szóló hírt megcáfolják, hozzáteszi azonban, hogy ezzel szemben az Universal mégis fentartja értesülését, sőt kibővíti azzal, hogy a terv szerint, ha a merénylet most nem sikerül, akkor a koronázás alkalmával megismétlik.

Hőhullám. A világháború tomboló vihára után a béke langyos fuvalma üdítette fel Európa megkínzott embereit. Nyomában forradalmak magára csapó hullámai szaguldottak végig ezen a vén kontinensen. Miatán a hullámok eltűntek, az emberek nyugalmát a drágasági hullám kavarta fel és tette életüket nehezé. De jött szigorú logikával a gazdasági reakció és olesósági hullám hőmpölygött végig a földön. A valuta is egyre emelkedett és süllyedt, sőt Jorga értelmezése szerint az erkölcsi valuta is inkább süllyedt, mint emelkedett. Ehez vegyük még hozzá azt a sok szellemi áramlatot, amely ez élet megnyilvánulásának minden terére kiterjedt. A sok mozgás: hullámozás, áramlás, süllyedés és emelkedés a fizika törvényei szerint erős melegfejlesztéssel jár. Nem csodálható tehát, hogy egy távirati ügynökség most Londonból ezt jelenti, hogy „az Angliában, Franciaországban és Amerikában jelenleg érezhető hőhullám Belgiumba, Norvégiába és Hollandiába is átsapott. Hollandiában annál rosszabb a helyzet, mert a nagy hőség vízihiánnyal is párosult.”

A varsói Zs. N. Sz. tiltakozása a magyarországi zsidóüldözések ellen. A varsói Zsidó Nemzeti Szövetség a párisi zsidó delegációnál tiltakozott a magyarországi zsidóüldözések ellen.

Lengyelországban üldözik a zsidó egyetemi hallgatókat. Lembergől jelentik: A lengbergi zsidó diákok küldöttsége legközelebb Varsóba utazik, hogy a kormánytól az egyetemeken előforduló zsidóüldözések ellen tiltakozzon. Krakókban és Lembergben a lengyel diákok nem akarják beengedni zsidó kollegáikat az egyetem épületébe.

A „Times” az erősebb angol Palesztina politikáért. A „Times” az angolok Palesztina-politikáról szóló részletes vezércikkében megemlékezik Churchill beszédéről, melyben bámulatár fejezi ki a zsidó gyarmatosok teljesítményei felett. Zsidó segítség nélkül — írja a „Times” — csak egy beteg tagja volna az arab testnek. A palesztinai angol politikának jövőben határozottabbnak kell lenni. Maga Sir Herbert Samuel is nagy politikai hibát követett el határozatlanságával és a már megszünt bevándorlási tilalom életbe léptetésével. Az arabok részére tett ilyen engedelmekkel semmit sem érünk el. A palesztinai zsidó nemzeti otthon megteremtése céljából tiszta politikára van szükség.

Bulgária árut szállít Romániának. Bukarestből jelentik: A bolgár ügyvivő megjelent Take Jonescu külügyminiszternél és kijelentette, hogy Bulgária hajlandó Romániának árucikkokat szállítani.

Magyarország akkreditálja Fehéroroszország követét. Budapestről jelentik: Fehéroroszország követe a napokban érkezik meg Budapestre. Hetvenöt menekült orosz arisztokrata családot a magyar főurak meghívtak Budapestre s azok a követtel együtt érkeznek.

Az erdélyi postatakarékpénztárak sorsa. A Romániához csatolt területek postatakarékpénztárai tudvalevőleg 1919-ben megszüntették működésüket. Mint a kereskedelmi és iparkamarától értesülünk, a takarékpénztárak felállítását most újból aktuális. A kolozsvári iparkamarának néhány hónappal ezelőtt ebben az ügyben benyújtott kérvényére a kereskedelmi minisztériumból most az a válasz érkezett, hogy a postatakarékpénztárak ügyének tanulmányozására [bizottságot küldtek ki, amely rövidesen megteszi jelentését. A további munka a bizottság véleményétől függ.

Hatszáz letartóztatás Zigrában. Belgrádból jelentik: A minisztartanács elhatározta, hogy a belügyminiszter elleni merényletért a legszigorubb rendszabályokat léptetik életbe a kommunisták ellen és az államellenes lapokkal szemben. A rendőrség Draskovich miniszter meggyilkolása ügyében eddig 600 letartóztatást fogatosított. Daskovichot ma délelőtt temetik nagy pompával, államköltségén. A vizsgálat kiderítette, hogy Pribicevic jelenlegi belügyminiszter ellen is terveztek merényletet.

Ujabb halálos ítélet Magyarországon. A MTI jelenti Budapestről: A budapesti katonai törvényszék kötélt általi halálra ítélte Székely József 27 éves magánhivatalnokot, mert amikor a franciák Szegedet megszállották, a francia megszálló csapatoknak a magyar nemzet hadseregéről felvilágosításokat adott.

Francia-lengyel titkos szerződés. Varsóból jelentik: A lapok jelentése szerint a francia-lengyel titkos szerződés létrejött. A szerződés szerint Lengyelország kötelezi magát, hogy 600.000 fős hadsereget állandóan fegyverben tart. Ennek ellenében Franciaország a hadseregnek naponta és fejkenként egy aranyfrankot fizet.

Akcio Jesivák érdekében. Budapestről jelentik: A Jesivák érdekében nagy társadalmi mozgalmat indított Dmáth Sámuel győri kereskedő, aki Chevrat Touché Jesivot címmel jesivákat támogató kört szervezett, amelynek célja, hogy a Talmuddal foglalkozókat menzákkal, internátusokkal erkölcsileg és anyagilag támogassák. A múlt évben az egyesület kiadott 504.039 koronát különböző jesivák támogatására és most még nagyobb arányban akar működni.

Bernhard Kellermann a zsidó színházért. A Német Irók Védőszövetsége, amely többek között a különböző népek művészetének felszínrohózását tűzte ki céljául, legutóbb a zsidó színművészetnek szentelt estélyt. Az előadásokat Bernhard Kellermann a híres zsidó író, az „Alagut” szerzője mélyenszántó és a zsidó művészet szeretetétől áthatott beszéde vezette be, utána R. A. Gronemann ismertette a zsidó színművészetet Goldfaden-től Perezig. Ezután a „Salamith”, Hirschbein „Das Haus” és Perez „Goldene Kette” című darabjainak egy-egy részletét hozták nagy tetszés mellett színpadra.

Amerikai rabbikonferencia a Keren Hajeszódért. Az amerikai rabbiszövetség, az „Agudath Harabonim” junius elején tartotta évi konferenciáját New-Hawenben. A konferencia, mely a Palesztina-kérdéssel foglalkozott, elhatározta, hogy Amerika rabbijai aktív részt vesznek a Keren Hajeszód munkában.

Keren Hajeszód Marokkóban. Larracheból jelentik: Dr. Benzion napokban ideérkezett és a Keren Hajeszódnak eredményes propagandát csinált. Állandó bizottság alakult, amelynek pénztárába már eddig nyolcvanezer frank folyt be.

Sikkasztás vádja az egyetem főgondnoka ellen. Régóta lappangó pagyarányu sikkasztás pattant ki a napokban, amellyel Stoica Emánuel, a kolozsvári egyetem főgondnokát gyanúsítják. Stoica a vád szerint, a pénzbevitelkor az egyetemi tisztviselők leiben kiutalt fizetését koronában fizette ki s a negyedmilliónyi differenciát el-sikkasztotta. Mikor valutamanőverei kiderültek, az egyik érdekelt tisztviselő, akit a gondnok megvesztegetéssel akart elhallgattatni, feljelentette Stoicát az ügyészségen. A vádtanács elrendelte a bűnügyi zárlatot, de az előzetes letartóztatást mellőzte. Az ügyészség megfellebbezte a vádtanács határozatát, mert Stoica vagyona alig nyújt valami fedezetet, az el-sikkasztott összeget.

Kötelező lakásbejelentés. A rendőrség ezúton is értesíti az érdekelteket, hogy senkinek semmiféle iratát nem láttatja az elmulasztott lakásbejelentés miatt. A lakásbejelentés kötelező minden lakosra Kolozsváron.

Malára farrázott gyermek. Gyáluról jelentik: Parlea Demeter kilenc éves fia játszás közben magára borított egy fazék forró vizet és súlyos égési sebeibe rövid idő alatt belehalt. A vigyázatlan szülők ellen megindult az eljárás.

Részegen a Szamosba fullt. Az Uj Kelet néhány nappal ezelőtt megírta, hogy a Csörtörő-utcai gátnál ismeretlen női holttestet fogtak ki a Szamosból. A holttestet tegnap felboncolták és megállapították, hogy a halált részegségből származó vigyázatlanság okozta. A halott kiléte ismeretlen.

Rendőrségi hírek. Muresan László Monostori-ut 128. számú lakos bejelentette a rendőrségen, hogy ezer leit elloptak tőle. — László Ferenc Kajántói-ut 69. számú lakos hatszáz leles lopásról tett bejelentést. — Józsa Jánosné Tokaji-ut 4. számú lakostól százötven leit loptak el. — Özevgy Tokaji Ferencné Apor-utca 2. számú lakos öt száz leles lopás miatt emelt panaszt. — Kis István Atjéro-utcai lakos bejelentette, hogy négyszázötven leit elloptak tőle. — Grünfeld Sándor Trefort-utca 18. számú lakos ezer-egyszáz leles lopásról tett bejelentést. — Mihail Ferenc Baciu-utca 4. számú lakos testisértes miatt tett panaszt. — Pál József György Calea Victoriei 126. számú lakostól ötszáz leit loptak el.

Igazi mestermű, ahogyan Czinknél ruhát festenek és tisztítanak. Gyár: Kolozsvár, Dózsa-u 7. (1205)

Bámbó Béla marosvásárhelyi hírneves zenekara és Nányi Károly nótás kisbégős fog e hó 20-tól estenként a Park kávéházban hangversenyezni, ezen eseményszámba menő estélyekre felhívjuk a n. é. közönség figyelmét.

Zsidók! gondoskodjatok a Kaddistokról! Adakozzatok a Tarbutra!

KÖZLEMÉNY

A lei esése

Okai: a germán lei beváltása — A moszkvai aranykészlet bizonytalansága és a nagy import

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

A tőzsdei jelentések az utóbbi napokban a lei eséséről számolnak be. Különösen a nyugati államokban: Franciaországban, Angliában és Svájcban fokozódik a lei értékesítkenése, amit egyáltalában nem ellensúlyoz az, hogy például Ausztriában a lei emelkedik. Ez csupán a korona devalválódásának az eredménye.

A lei értékesítkenésének okát szakemberek a következőkben világították meg előtűnk:

1. A germán lei beváltása már eddig is nagy mértékben megnövelte a Banca Nacional által kibocsátott pénzjegyek mennyiségét. Ez viszont értékük kisebbedését vonta maga után.
2. A jegybank Moszkvában lévő aranyfedezetének sorsa napról-napra bizonytalanabb.
3. A kereskedelemügyi minisztérium ugyszólván kizárólag import-permisszket ad ki, amikélt a lei nagy mennyiségben kerül külföldre. Exportra alig adnak vagonokat és így a valutajavítás legfontosabb eszköze: a kivitel teljesen elmarad. Ezekkívül meg számos kisebb jelentőségű ok hat közre a lei árcsökkenésére

Az értékesítkenésen segíthetne az állam, ha az árnyportálásnak megadná a lehetőséget. A valutajavításnak ez az egyetlen természetes módja.

Kifizetik a visszatartott postautalványokat. A Banca Generala pénzjegyek beváltásával kapcsolatban a korlátozott utalvány kifizetés megszűnt és újból rendszeresen, Banca Nacionala pénzjegyekben, fizetik ki a postautalványokat.

Az angol bank ismét leszállította a kamatlábat. Londoni jelentés szerint a diskontot 6 százalékról 5 és fél százalékra szállította le.

Németország újból engedélyezte a román kiviteit. A Vossische Zeitung szerint a német kormány újra engedélyezte a német áruk kivitelét Romániába s az engedélyt csupán azon feltételhez köti, hogy a vételár előre lefizetessék s a német eladó kötelezze magát, hogy károsodás esetén nem lép fel az állammal szemben kártérítési igényvel. A kivitel tudvalevőleg akkor tiltották be, amikor Románia is elhatározta, hogy a német árukra ötven százalékos vámot fog kivetni. Ezt az intézkedést utóbb visszavonták és így semmi akadályja sincs annak, hogy a két ország között a forgalom újra meginduljon.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara az eszperantó nyelvért. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara — amely elsőnek vezette be az eszperantó nyelvet hivatalos levelezésében — most levelben üdvözlölte a Prágában összeülő XIII-ik nemzetközi eszperantó kongresszust. Az átiratban közli a kamara, hogy a maga részéről helyesli a nemzetközi kereskedelemben az eszperantó nyelv alkalmazását és a maga részéről megteszi az első lépést, amennyiben kurzust rendez a kamarai tisztviselők részére az eszperantó nyelvből.

Valutapiac:

Berlin, jul. 25. Amsterdam —, Brüsszel —, Kristiania 1108'80, Kopenhága 1340 —, Stockholm 1608'85, Helsingfors —, Róma 343'65, London 281'20, Newyork 7879 —, Páris 608'85, Zürich 129'37, Madrid —, Bécs —, Prága 993, Budapest 2847, Bukarest 948'4.

Zürich, jul. 25. Bukarest 825 —, Berlin 780 —, Amsterdam —, Newyork 609 —, London 2180 —, Páris 4705 —, Milano —, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Kristiania —, Madrid —, Prága 780 —, Budapest 185 —, Zágráb 370 —, Buenosayres —, Varsó 88 —, Bécs 75 —, osztr. leb. kor. —.

Budapest, jul. 25. Lei 440—445, font ster. —, leva —, dollár 382 1/2—342 1/2, francia frank 2640—2685, márká 427—437, líra 1430—1490, osztr. kor. 87 1/2—33 1/2, rubel 89 1/2—40 1/2, svájci frank —, szokol 422 1/2—432 1/2, dinár 785—805, lengyel márká 16 1/2—17 1/2, napoleon —.

MOZIHIREK

A mozgó műsora: A Szinkör-mozgóban. Szerda, csütörtök, pénteken a diadalmas „Xa-Xa”-sorozat harmadik része, „A dsungelparadicsomban” fut. E rész is a rejtjelmes, ezer ismeretlen veszéllyel teli öserdő, mesteri rajza Xa-Xa-nak és két hűséges amerikai barátjának, rettenetes szenvedésekkel teljes menekülése. — Szombat, vasárnap a bukaresti Apolló-cég szenzációs újdonsága, a kedves romantikus meséftű filmregény, „Szeretve mindhalálig, a táncosnő és király szerelme” kerül bemutatásra. A Szinkör-mozgó igazgatósága elhatározta, hogy vasár és ünnepnap is 5, 7, 9 órai előadásokat tartat, számozott helyekre szóló jegyekkel. Ugyancsak a nyári forróságra való tekintettel, egyelőre „beszüntetik” a gyermekelőadásokat. — Egyetem-mozgóban: Szerda, csütörtökön a nagy amerikai kalandortörténet, „Milliók a kofferben” harmadik része fut, három epizóddal, 1. „Az örült karmaitban”, 2. „A bomba”, 3. „Utolsó pillanatban”. Péntek, szombat ugyane nagy sikert aratótt attrakció negyedik részét mutatják be. 1. „Harc a végsőig”, 2. „A két barlang”, 3. „A méreg”. — Uránia-mozgóban: Szerda, csütörtök, péntek, Victor Sardou világhírű regénye filmen, „A szerelem egy éjszakája”. Főszerepben Francesca Bertini. A mozgó igazgatósága, tekintettel az uralkodó nagy forróságra, úgy határozott, hogy hűvösebb idő beálltáig, hétköznap csak két előadást tart, 7 és 9 órakor, vasár és ünnepnap pedig három előadást 5, 7 és 9 órakor.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JÓZSEF
Feloldó szerkesztő: MAPTON ERNŐ
Kiadó: KADIMÁ kiadóvállalat részv. tá.
 Szerkesztőség: Galesa Rep. Fehérvári (volt Forrad József-ut) 48.
Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.

Magas lelépést fizetek

annak, ki 3 szobás konyhás lakását elcseréli központban fekvő 2 szobás félkonyhás lakással. Ügynököt jól díjazok. Cím az Uj Kelet kiadóhivatalában, Szentlélek-utca 1/a.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés r. t.

Oradea-Mare — Nagyvárad,

Str. Nicolae Jorga, v. Zöldfa-u. 4.

Telefon 71 Interurban

Allandó nagy készletek fehér, kristály, üveg, karisbaldi porcellán, diszmű- és konyhaberendezési cikkekből.

Külföldi bevásárlási utamról hazatértem. A legmodernebb és legszebb ruhahímzés minták és mindennemű KÉZIMUNKÁK ELŐRAJZOLÁSÁT és hímzését, a legkényesebb ízlések megfelelően elvállalom. Hímzésben jártas leányt előrajzolásához felveszek **ÖZV. WALDBERGNÉ,** STR. MATEIA (MÁTYÁS KIR. U.)

As Uj Kelet előfizetési árai:

Egész évre 380—L. Negyed évre... 100 L.

Fél évre... 200—L. Egy hóra... 40 L.

Egyes szám ára helyben, vidéken és pályaudvarokon 1'50 L.

Befőttes- és uborkás-üvegek megérkeztek

prima minőségben legolcsóbb árban — kaphatók —

Táblatüveg — Ablaktapasz
 Kristályfehér üvegáruk —
 Porcellánáruk — Wilhelmsburgi köedény — Keretlecek
 waggontételben is kaphatók

Komlós Testvéreknel
 ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD
 Kérjen árajánlatot!

Nagyobb likörgyár

alkalmazásra keres olyan szakértőt, aki a gyártásban és palackozásban teljesen jártas

CIM A KIADÓHIVATALBAN

Szörme

átalakítást, javítást és festést nyári idő alatt minden mennyiségben jutányos árban vállalom. Szörme megóvást még e hó végéig elfogadok

EISENSTÄDTER & Co.

Blanari szörmeárnyház
 Cluj, (Kolozsvár),
 Cal. Vict. (v. Kossuth L. u.) 2. Tel. 1-49

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lel, vastagabb betűvel a leg-
kereszteltes apróhirdetés ára 10 lel.

Egy jobb zsidó családból
való fiu tanulónak fizetés-
sel felvétetik. **Szomban-
ton zárva.** Jakab Ernő,
fűszer- és csemege-üzlete.
2221-1

Suche zu zwei Mädchen
judisches deutsches Fra-
ulein. — Französisch spre-
chende geniest Vortheil.
Frau Jakob Mór, Nagybánya

Uj **lőgyfahordókat**,
pintérek által készítve nem
gyárilag, elsőrendű kiví-
telben prompt vagy később
szállíthatók megrendelésre
minden mennyiségben 100
literrel 1200 literesig a mai
viszonyoknak megfelelő
árban.

Szilvás kádakat készí-
tek rendelésre, minden
mennyiségűt és azokat a
szükséges helyszínen ösz-
szeállítom saját fenyő-
deszka- és abrónvasból.
Friedmann Herman, Avas-
ujváros.

Biró Andor

Kézműáru nagy-
kereskedése

Cluj, Kornis-u. 2. sz.

Butorozott vagy buto-
rozatlan szobát keresek.
Közvetítő díjazva lesz. Le-
veleket „Tiszta lakás” jel-
igére a kiadóhivatalba ké-
rek. 2240-1

**Butor- és épület-
vasalást**, gazdasági cikke-
ket, permétezőt, stb. meg-
lepő olcsó árban szállítok
postán és vasuton. Kérjen
áránlatot. 1249

Stern vaskereskedő

Oradeamare-Nagyvárad
Str. Nicolescu Jorga
(Zöldfa-utca) 10. sz.

HA vérszegénységben, idegbe-
tegekben, az ivarszervek idült
bántalmában szenved, vagy
meg a páratlan gyógyhatású —
fürdői ósokra használ —
kínzó vésztőlki tenyésze-
tes vasápat (Eisensulfat-
moor, Moorsalz) kaphat minden
mennyiségben a

Rózsa nagydrogeriában
(Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii 26
Mátyás kir. tér) — 1215

Lőrincz Sándor

Automobilvállalat,
javító műhely,
autogén hegesztés

Cluj, C. Reg. Ferdinand 116

Héber gyorsírás tankönyve

Hasznográfia Halvrit. — Megrendelhető a
Zs. N. Sz. könyvosztályában. — — Ára 30 lel

Csak egy ut vezet az erőhöz, egészséghez

HIGIEA SÓSBORSZESZ

Kapható mindenütt!

Gyártja: „HIGIEA” Kosmetikai és Vegyszertári Gyár
1214 CLUJ — KOLOZSVAR

Deutsch Testvérek

Cluj, Piata Unirii (v. Mátyás király-tér) 26.
Nemzetközi szállítási vállalat. — Rendszeres gyűjtő- és waggon-
forgalom a külföld, valamint a belső minden irányból és
irányba. — — Fuvardíjviszterítési és felülvizsgálói iroda.

BARZEL

Plata M. Utca 37 (v. Széchenyi-tér)

Minden házban fontos!

Az egészség érdekében nélkülözhetetlen a
**parnatoll-, vatta-, lószór- és gyapju-
tisztítás**, melyet gőzerőre és vegytisztításra
berendezett műhelyemben 1262
gyorsan és pontosan vállallok
Baktáron tartok kész párnákat és tollat
Méréselt árak! — Szóld kiszolgálás!
Stern Salamon Beaskay-utca 9.

Bakktanyagot

gőzölt szelezott és szelezottent minden
mértben szállít gimbocai fűrésztelépéről a
„Bisztra” Erdőkihasználási R.-T., Timisoara.

Szilági Eleonora R.-T.

Ajánlja: likőr, rum különbözőségeit, Elsőrendű
pesszét és borát. 1210 Szász nagyraktár

Siessen! 2201-1 Siessen!

Mindenkinek takarékoskodni
keil nehezen szerzett pénzével
és ezért szükségleteit csakis

LUCA P. NICULESCU

fióklándi: Cluj-Kolozsvár,
„Fehérbárny”-palota szerezz be

Nagy vásár garantált elsőminőségű angol és francia árukban

	Métere Lel
Angol zefir I. széles	8.50
Giótt karton I., 90 cm. széles	10.—
„ „ „ 100 cm. széles	12.—
Francia mosódelén 80 cm. széles ..	12.—
Francia karton I., 80 cm. széles ..	13.—
Francia batist I., 80 cm. széles ..	14.—
Angol siffon	11.50
„ „ 100 cm. széles	12.—
„ „ molinó 80 cm. széles	9.50
„ „ 90 cm. széles	11.50
„ „ 100 cm. széles	12.—
Férfi harisnya párja	8.—

Eladás nagyban és kicsinyben

AIDA

!

Cigarettapapir és hüvely
BÉKEMINŐSÉG!
MINDENÜTT KAPHATÓ

Az elpusztit-
hatatlan

kaucsuk
cipősarok

„ZEA” ELSŐ ROMÁN KRÉTAGYÁR R.-T.

STRADA PARIS 30 CLUJ TELEFON: 10-77

Gyárt mindennemű krétát ugymint: iskola,
kávéházi, billiárd, erdészeti és szabó krétát

ISKOLAI KRÉTÁKBÓL ÁLLANDÓAN NAGY KÉSZLET RAKTÁRON
ISKOLAI SZEZONRA AZONNAL SZÁLLÍTHATÓ!

Gyártmányaik a külföldieket felülmulják és tetemesen olcsóbbak

Kadina kiadóvállalat rt. kiadása, Cluj-Kolozsvár.

Kereskedők figyelmébe!

Nagy küldemény friss és tartós
citrom érkezett

Azonkívül szardellagyűrűk, szardi-
nlák, mindenfajta gyarmatárak
és déligyümölcsök a

Kaiz és Bernát céghez,
ahol a legolcsóbb napi áron lesz kiárusítva
Telefon 3-97 Telefon

Budapest Svábhegyi Liget- Szanatorium

klímikus diétás gyógy-
intézet — vérszegények,
gyomorbetegok, vese-
cukorbetegok és tüdő-
részóra. — Idegössitő,
hízaló- és fogó kurák

Ha gyermekét elegánsan

és olcsón akarja öltöztetni,
ugy szükségletét kizárólag **ADLER**
gyermekruha- és sapka-gyári raktá-
rában, Str. Julia Maria 5., osszközölje

295 LEIÉRT 295

csak a volt Lakatos-áruházban
EISENSTÄDTER FÜLÖPNÉL
Str. Regina Maria (Deák Ferenc-
utca) 13. szám alatt kaphat
gyermek sportkosztit, nyugvóágyat és gyermekszékot

KRISTÁLY

Fest, tisztit. TELEFON
500, 11-21

„Melissát”

kérjen, ha finom
cukorkát akar!

Sárga kocsikenőcs gépszir, szappan
és mindenféle növényolajok vagon-
tételben kapható „MERCUR” vegyigyár Cluj, Kriza-u. 4

FIAT TEHER- FIAT

AUTÓK FIAT

35 HP 2 1/2 TONNÁS
KAUTSCHUK BANDAGEAL

Legellenállóbbak és leg-
takarékosabbak. — Leg-
nagyobb könnyedséggel
fut — a legmagasabb
emelkedéseken is. Ké-
lőbbző teherautók és
TURISMAK állandóan
kaphatók

Uzinele Metalurgice Bucuresti,
Fabrica de Chibritur 24. Telefon 2-2